

DOMOVINA

P. n. Licealna knjižnica

Ljubljana, Poljanska cesta 2, II. drž.

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtno Din 6.—, polletno Din 12.—, celoletno Din 24.—.

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Proti italijanskim nasilstvom

Ko so Italijani ugrabili del našega ozemlja, so bili polni sladkih besed, kakor je to že od nekdaj njihova navada. Naši bratje, razočarani, da jim vojna ni prinesla zaželjene osvoboditve, temveč le novo sužnost, so sprva verjeli hinavskim zavojevalcem in upali, da bo nova sužnost vsaj znosnejša, nego je bila pod staro monarhijo.

Kmalu se je pokazalo, da je sladkojezični Italijan, ki pri vsaki priliki gobezda o svoji dvatisočletni kulturi, hujši zatiralec drugih narodnosti, nego je bila celo stara Avstro-Ogrska. Pričelo se je preganjanje našega naroda in našega jezika.

Podivjani fašisti so s skoro neprikrito podporo s strani italijanskih oblasti požgali in razdejali vse naše Narodne domove po zaslužnjem ozemlju. Nihče ni bil za ta zločin kaznovan. Izvzemši nekaj socijalističnih glasil in noben drug časopis obsojal tega sramotnega početja, kakršnega so poleg Italijanov zmožni še menda samo afriški divjaki. Še sedaj se dobe časopisi, ki javno hvalijo zasluge tržaških fašistov, ki so sodelovali pri požigih. Vrh tega so pobili fašisti mnogo naših ljudi in požgali več kmečkih hiš. Vse samo iz sovraštva, ne da bi jih naši rojaki izživljali.

Letos pa so pričele italijanske oblasti s sistematičnim zatiranjem našega jezika. Razpuščajo se naša društva, a najhujše je, da se odpravlja slovenščina iz vseh naših šol na zasedenem ozemlju. Otroci naših rojakov naj bi se učili vseh šolskih predmetov le v italijanščini, o kateri ogromna večina nima niti pojma. Odredba, da morajo tamošnji slovenski časopisi izhajati dvojezično, je bila vendarle preklicana. Seveda ni izključeno, da se bo ta odredba ponovno pojavila.

Ali se vrši to zatiranje našega življa v znamenju tiste že ogabno hvalisane italijanske kulture? Ako so sadovi take kulture divjaška požiganja Narodnih domov, pobijanje mirnih ljudi, zatiranje našega jezika in neprestano preganjanje naših ljudi, potem se za vso njihovo dvatisočletno kulturo naši rojaki lepo zahvaljujejo. Žalostno je, da ta dvatisočletna kultura ni oplemenitila duševnosti italijanskega naroda, kajti ogromna večina italijanskega prebivalstva odobrava vse to početje. In pripomniti moramo, da je naš narod v tako zvani Julijski Krajini mnogo prosvetljenejši, nego je italijansko prebivalstvo širom stare Italije.

V nedeljo in ponedeljek so se po vsej Sloveniji vršile veličastne protestne mani-

festacije proti italijanskim nasilstvom. Kot en mož brez razlike strank je slovenski narod povedal Italijanom, da pazno zasleduje vse to njihovo početje, za katero bo prišel dan povračila. Z nami so Hrvati in Srbi. Narodna skupščina je brez razlike strank in plemen manifestirala prošlo soboto za naše rojake. Ves troedini narod protestira pred vso Evropo proti italijanskemu barbarstvu.

Bera in še marsikaj

(Razmišljanje naprednega kmeta.)

Minuli so letošnji krasni dnevi trgatve, utihnila je po vinskih goricali vesela pesem, kmet je pospravil letino in čaka Šmartina, da mu prekrsti pagana v vino. Letošnja trgatve je prekosila pričakovanja, ki so do zadnjih dni bila prav malo povoljna. Letina ni baš izredna, toda v splošnem zadovoljuje. In najsi je ta vinogradnik pridelal več, oni manj kakor lani, ta boljšega, sosed slabšega kakor lani, oba pač sklepata svoje račune in kalkulirata o svojem pridelku, zakaj v naših vinorodnih krajih pomeni vinska gorica kmetom glavni gospodarski kapital, njihov glavni pogoj eksistence.

In glej, kmet, ko takole računaš, kako boš proslil letošnji pridelek, kako z izkupičkom poravnal svoje potrebe — koga moraš vsako leto šteti med prvega terjalca? Nikogar drugega kakor fajmoštra, nato prvega in malega kaplana ter končno še mežnarja in organista po vrhu. To so prvi, ki se ti vsako leto, pa brez ozira, ali ti je narava poklonila polno klet ali pa toča pobila pol trsja, javijo pred hramom in ti s prijaznim nasmeškom razodenejo svojo terjatev. In moraš dati vsakemu vsaj vedrico svežega mošta, sicer se zameriš »gospodu« in se te spomnijo nemara s prižnice ali pa ti vsaj ob prvi spovedi povedo hude besede.

To je torej vsakoletna bera, ki pri nas še najbolj spominja na tiste tlačanske čase, ko je brezpravni kmet-tlačan moral dajati graščaku in duhovni gosposki desetino svojega pridelka. Graščinskim valptom je že predavnimi leti odklenkalo, naša duhovska gosposka pa še nadalje vzdržuje to srednjeveško navado in terja bero od vsakoletnega pridelka, predvsem od žita in vina. Terja pa bero pod pretvezo povračila za razne cerkvene usluge, ki jih duhovnik tekom leta izvrši za svoje ovčice, najbolj pa zato, ker ji pobiranje nobena oblast ne brani in ker je ponekod naše kmetško ljudstvo še vedno dobrih rok: »Eh, par vrčev mošta sem ali tja!...«

Toda tu gre za načelo. Nova demokracija zahteva, da pomedemo z vsemi tlačanskimi ostanki, ki spominjajo na stare čase duševne in gospodarske podložnosti. Ako bi v naših duhovnikih bilo količkaj napredne zavednosti in vživetja v nove čase, bi morali sami iz svojega vzvišenega stanovskega ponosa odkloniti vsakoletno beračenje. To posebno še tudi zato, ker za svoje opravke (krsti, maše, poroke, pogrebi) itak zahtevajo primerno plačilo in se torej zavedajo, da je bera le letni privrček, ki ga morda poedini kmet res lahko pogreši, duhovniku pa skupno zgronadi letno lep kapital.

Nič ne rečemo, denarni prejemki posameznih kaplanov na deželi morda res niso sijajni, toda v primeri s plačami državnih uradnikov izhaja vsak kaplan mnogo boljše kakor vsak drug duševni delavec.

Resnično, težki časi so pod sedanjim režimom in posebno inteligenca je v najhujši borbi za dnevni obstanek. Toda noben drug stan nima toliko prilike, da si svoje zaslužene dohodke poveča kakor baš duhovnik na deželi. Vrh vsega pa nima niti žene z otroci. In če že pobirajo bero, bi si jo morali res zaslužiti, to pa ne s političnim hujskanjem in telebanjenjem nepoučenega ljudstva, temveč s smotrenim širjenjem modernih gospodarskih nauk in ljudske prosvete. Preobilo imajo časa, ki ga namesto proučevanja ljudskih potreb na vseh popriščih raje potratijo z lenobo ali pa z nezmiselnostjo ter zlobno politično gonjo.

Današnji duhovniki po ogromni večini nimajo pojma niti o pravi trezni gospodarski in splošni ljudski prosveti. Mesto da bi ob prostem času, ki ga imajo preko mere, študirali prepotrebne kmetijske vede, njihove nauke pa širili med kmetiskim ljudstvom ter tako gojili napredek našega kmetijstva, se raje izčrpajo v besnem hujskanju in nelzprosnih osebnih gonji proti političnim nasprotnikom. Zato jim je po volji in edino prav, da naš kmet ostane nezaveden, da jim žene vodo na mlin, da jim daje bero in kar še terjajo od njega. Duhovnikom — le redke so izjeme — smrdi napredek in prosvetljenost našega kmetijskega ljudstva. Njim bi bilo najbolj po volji, da se vrnemo v srednji vek, kjer sta graščinski valpet in duhovska gosposka složno in neomejeno gospodovala nad kmeti-tlačani. In ker se naša duhovska gosposka zaveda, da do tega ne bo nikoli več prišlo, si je po prevratu želela, da se vrnejo vsaj še časi, ki so bili pod »katoliško« habsburško monarhijo. In ker je tekom teh let uvidevala, da ji je tudi habsburgovstvo odklenkalo za vekomaj, si je zdaj v svobodni državi za-

želela — avtonomijo, seveda avtonomijo po svojem kapitu.

Z avtonomijo hoče naše duhovništvo rešiti svojo pohlepno gospodovalnost. Vsak trezen mož si lahko iz teh razlogov predstavlja, kako bi izgledalo v slovenski duhovniški «avtonomiji». Ne le tlačanska bera, temveč tudi neomejeno srednjeveško gospostvo bi se vrnilo nad telesno in duševno svebodo slovenskega ljudstva...

Kmet slovenski, zdaj ko te duhovniki obletavajo z brentani, premisli in presodi, preden daš delec onega, kar si pridelal s skelečimi žulji! Ako si potreboval kako cerkveno opravilo, plačaj duhovniku sproti v denarju. Nikakor ti pa kot naprednemu gospodarju ne sme dopustiti stanovski ponos, da bi z dajanjem bere gojil spomin in ostanek iz nekdanje črne tlačanske dobe svojih prednikov. Zato zahtevamo, da se mora bera odpraviti!

Politični pregled

Vlada se slabo počuti v narodni skupščini, kjer ima prav majhno večino. Zato je zopet narodna skupščina odgojena,

ne da bi se točno povedalo za koliko časa. Vlada se izgovarja s tem, da nima narodna skupščina kaj delati. O, dela bi bilo dosti, ampak vlada, katere dolžnost je pripravljati zakonske predloge, ni pripravila ničesar. Tako vladanje je res lahko in nič čudnega ni, ako ljudstvo taki vladi ne zaupa.

Sicer pa, čeprav radikalna vlada dela, ni to delo za koristi ljudstva in države, ker vlada izmišlja vedno

nove in krivične davke,

kakor je novi davek o trošarini (užitnini), ki je že zato krivičen, ker je naperjen v prvi vrsti proti revnejšim ljudem. Vemo, da so davki potrebni, ker javna uprava stane denar, ali ti davki naj bi bili taki, da bi bili najbolj obremenjeni oni krogi, ki imajo največ. Pa radikalcem je zastoj govoriti, oni gredo svojo pot naprej, ker mislijo, da bodo

vladali večno. Prišel pa bo konec tudi za nje, ker jih je ljudstvo pričelo spoznavati tudi v Srbiji, kjer so radikalci najmočnejši.

Pretekla nedelja in ponedeljek sta bila na Slovenskem posvečena našim

zaslužjenim bratom

ki morajo pod nasilno laško vlado trpeti veliko bolj, kot so trpeli pod Avstrijo, kjer se je vendar kolikor toliko spoštoval naš jezik. Italijanske oblasti pa odpravljajo slovenščino iz uradov, šol in cerkev. Po vseh slovenskih mestih so se vršila pretekla nedeljo protestna zborovanja, na katerega so prišli pristaši vseh strank. Povsod se je protestiralo proti nasiljem italijanskih oblasti nad našimi zaslužjenimi brati. Posebno veličastno je bilo zborovanje v Ljubljani, ki se ga je udeležilo na tisoče in tisoče ljudi, ogorčenih radi italijanskih divjaštev.

Z Bolgarsko se naša država še vedno pogaja radi raznih nerešenih vprašanj, preostalih iz svetovne vojne. Po mirovni pogodbi mora med drugim plačati Bolgarska naši državi tudi vse rekvizicije na med vojno od Bolgarov zasedenem ozemlju Srbije. Naša država

zahteva od Bolgarske 500 milijonov

dinarjev. Bolgarska pa ji ponuja samo nekaj več kot polovico tega zneska, namreč 300 milijonov dinarjev! O tem se bo še govorilo in Bolgari bodo morali odnehati v tem vprašanju, kakor tudi v vseh drugih vprašanjih, ki še niso rešena. Preveč popustljivji ne smemo biti proti Bolgarski, ki še vedno ni dovolj spravljivo razpoložena proti nam.

V našem južnem sosedstvu pa stalno vre.

Na Grškem so vedne revolucije

in tudi vojaštvo se razdeli vedno v dva nasprotna tabora. Taka država, kjer niti vojaštvo ni pokorno, je nesrečna, ker ni nobenih pogojev za mir, ki je prvi pogoj za gospodarski napredek in blagostanje v državi. V revoluciji, ki je te dni končala, je vlada še zmagala in razgnala svoje na-

sprotnike. Kdo ve, ako se ti nasprotniki zopet ne zberejo, pridobijo na svojo stran par polkov in udarijo vnovič na vlado! Na Grškem je to že navada in zato ta država ne bo imela reda, dokler se ljudstvo ne spametuje in ne postane toliko politično zrelo, da bo samo onemogočilo večne notranje nemire.

Vedno žalostnejši dogodki se vršijo v Nemčiji. Prišlo je že tako daleč, da je začela

Nemčija razpadati,

da se posamezne dežele proglašajo za samostojne, državna vlada pa nima moči, da bi to preprečila. Nemški narod je sicer žilav in morda se še reši popolnega propada. Denar je izgubil že skoro vsako vrednost in za en naš dinar se dobi že okrog 50 milijonov nemških mark! To pove več kot vse drugo. Tam, kjer je denar izgubil skoro vso svojo vrednost, je vrnitev v rednejše razmere še zelo daleč. Saj vidimo, kako težke so vojne posledice pri nas, ki nam ni treba plačati nobene vojne odškodnine, temveč jo še dobivamo od Nemčije in Bolgarske!

Dopisi

DEVICA Marija v Polju. Tukašnje sokolsko društvo priredi dne 8. novembra časten večer svojemu članu br. Fr. Kavčiču pri starosti br. Kuharju v Vevčah povodom 40letnice njegovega prihoda. Ko je nemila smrt pobrala prvega nadučitelja na tamkajšnji šoli Blaža Kuharja, je prišel iz prijazne Dolenjske Fr. Kavčič, mlad mož, a kremenit značaj, ki si je znal pridobiti takoj vsa srca učencev in istotako njihovih staršev. Vseobče spoštovanje se je tekom let le povečalo. Da se mu izrazi vsaj nekoliko ljubezni, ki jo je on delil 40 let, je Sokol Polje na svoji seji sklenil prirediti mu časten večer, h kateremu se vabijo člani Sokola, učiteljstvo ter prijatelji in učenci njegovi.

VRHNIKA. Dovažanje Nemcev v konservno tovarno Globus se po načrtu generalnega ravnatelja Del-Fabra dosledno izvaja.

nato začne liti kakor bi vlival iz škafe. Vsi ljudje zbežijo pod streho, kjer se je koli dalo najti zasilno zatočišče. Le Hajovčevemu Jožetu se ni mudilo nikamor. Počasi je stopal s ceste in se ustavil baš pod kapom Smrkolove hiše. Seveda je bil naglo premočen do kože, toda vztrajal je pod nalivom, ni se ganil z mesta kakor bi stal na vojaški straži.

Ljudje se mu začnejo posmehovati, delati nezabeljene dovtype in ga vpraševati, zakaj si je izvolil «zavetišče» ravno pod kapom. Tedaj se Jože, moker do kosti, razkorači in začne glasno razodevati po svoji lovski šaljivi filozofiji:

«Ljudje božji, če ste res božji, pa ste vseeno vsi skupaj hinavci. Pred dnevi ste v procesiji prosili za dež in se skoro skisali kakor kumare od same vdanosti v božjo pomoč. Danes, ko vam hoče Bog ustreči in vam pošlje moče za celo nebeško kopel, se pa poskrijete že pred prvimi kapljami. Povejte, ljudje hinavski, ali ni to norčevanje z ljubim Bogom? Pa če me poslušate, vam še tole povem, da boste spoznali, kaki ste v resnici: V Očenašu sleherni dan molite k nebeškemu Očetu, naj vam odpusti vaše dolge, kakor jih tudi vi odpuščate svojim dolžnikom. Kje jih odpuščate, komu jih od-

Hajovčev Jože

(Iz zgodb Jurija Šišmiša.)

II.

Hajovčev Jože se je vrnil od vojakov domov in postal pravi šaljivi lovski ptič. Vsa fara ga je poznala. Pa je tudi znal povedati svoje lovske modrosti, da so vsakomur, ki so mu bile namenjene, ostale za ušesom.

Vročina je bila tisto leto neznosna, zemlja razpokana in vsi poljski sadeži ter rastline, vse je v vročih dneh venelo. Ljudje so oddaleč morali dobavljati pitno vodo zase, za kuho in za živino, na nebesnem svodu pa se ni pokazalo nikakršno znamenje v napoved prepotrebne dežja. Pa so šli farani k župniku in ga naprosili, da priredi procesijo za priprošnjo moče z nebá, da jim ne propade ves pridelek in živina v hlevu. Župnik oznanil procesijo in obenem še dostavi: «Udeležite se procesije v obilnem številu, pobožno molite, in dobri Bog ne bo zavrgel vaše prošnje!»

Procesije se je ljudstvo res udeležilo v največjem številu, ljudstvo je molilo pobožno in izbrano kakor že zdavnaj ne v naši fari. Sila pač kola lomi,

Minulo je že par dni po procesiji, toda zaželjeni dež se nikakor ni hotel javiti niti z drobnim oblakom. Zdelo se je, ko da je ljubi Bog odmaknil svoje oči od naše fare in da je zatisnil eno uho, ko ga je procesija po dolgih letih zopet enkrat v sili prosila za naklonjenost. Hotel je menda vzbuditi nekaj pokore ob pravi priliki.

Na dan po Malem šmarnu je v Lukovici običajni letni živinski sejem. Kmetje so tistikrat prignali obilo živine, kajti krme so imeli malo, saj je bilo po travnikih vse rjavo in ožgano; le divje korenje se je bohotno šopirilo mesto slastne otave... Mesarji pa so veseli hodili po sejmišču, ogledovali, izbirali in vredno plačevali. Njim je zorela pšenica, kakor redkokdaj, oziroma ne vselej tako izredno ugodno kakor tistikrat.

Bil je soparen dan.

«Če Bog dá, danes pa bo pljusnilo z neba!» je vzdihnil ta in oni sejmar, opazujoč oblake, ki so se vedno gosteje in temneje zbirali na nebu. Tudi Hajovčev Jože je bil na sejmu in si z drugimi vred želel dežja, dejal pa ni ničesar. Proti poldnevu se je storilo: nebo je zatemnelo čez in čez, kar na mah močno zagrmí kakor bi se stresla nebeška streha in par trenutkov

Sedaj je pripeljal z Dunaja zopet novega doktorja za pisarja v pisarni, kjer jih je sedaj že sedem. Seveda vsi brilantne glave avstrijskih oficirjev. Novi doktor se širokonosti, da bo odslužil polagoma vse Slovence iz tovarne. Čudimo se potrpežljivosti domačih delavcev. Nikogar ni, da bi potegnil za ušesa od polnih korit te gospode, posebno generalnega ravnatelja Del-Fabra. Ali se nihče več ne spominja, kako je bilal med vojno ta gospod ruske begunce, a je takoj po prevratu, v najhujših dneih z Nemce, užival slovensko gostoljubnost in prišel radi svoje pretkanosti do korita takrat še nezidane konzervne tovarne, katere se drži še sedaj z vso silo? H koncu naj povemo še to-le za vrhniške magnate karakteristično dejstvo. Je na Vrhniki upokojen orožnik z ženo in otroci, sedaj nastavljen v tovarni. Po dolgi borbi mu je najbogatejši vrhniški gospod milostno dal stanovanje, in sicer dve sobi v prvem nadstropju, kuhinjo v pritličju iste hiše. Za to zahteva 200 Din mesečne najemnine in to na kmetih. Poznamo v Ljubljani rodbino, ki stanuje sredi mesta in plača za elegantno stanovanje 2000 Din letno. Uboga para naj pa plača bogatino 2400 Din letno — na kmetih. Živela radikalija!

GORNJI LOGATEC. Za predstoječe občinske volitve je bila na volilnem shodu demokratske stranke z dne 28. oktobra t. l. soglasno sprejeta nastopna kandidatna lista. Oborniki: Miroslav Puppis, Ivan Rihtar, Ivan Marinko, Ivan Petek (Gorenja vas), Fran Tavzes, Franc Dolenc, Alojzij Gostiša, Ivan Petek (Gornji Logatec) in Alojzij Moljk. Namestniki: Jernej Istenič, Franc Klavžar, Jakob Nagode ml. ter Valentin Leskovec ml. Lista je skrbno sestavljena. V njej so zastopana vsa tri v našo občino spadajoča sela kakor tudi vsi stanoviti. Imena kandidatov nam jamčijo za dobro gospodarstvo v občini. Nosilec klerikalne liste je Franc Istenič, oni, ki je med vojno rekviriral živino. Če so klerikalci na to pozabili, pa napredujaki niso! In na tako listo je dal svoj podpis doslej nevtralni Andrej Modic? Žalostno izpričevalo zanj! Po tej poti ne bo prišel do častnih mest, ker napredna zmagaja je gotova.

PLANINA PRI RAKEKU. Na pridigo našega župnika v odgovor nastopno: Po dolgem času sem zopet priromal v Planino. Koj ko ogovorim prvo ženico: «No, mati, kako vam kaj gre?» mi reče ona: «Bi že bilo, ko bi nas, o Bog nas varuj, g. župnik malo bolj pri miru pustili in nas ne pestili tako hudo. Saj se tudi g. župnik ne brigajo posebno za božje postavice, zlasti za ono, ki pravi, da moramo revežem miloščino dajati. Veste, bilo je pred nekaj leti meseca maja, ko sem se odpravljala k šmarnicam. Ko sem prispela pred župnišče, sem videla nekega reveža, ki je trkal na vrata. Župnik mu jih je res odprl in ga vprašal, kaj hoče. »Gospod, prosim jih vbogajme«, je poprosil siromak. »Ne dam nič.« se je zarežal župnik nad njim. Berač zopet: »Gospod, lepo prosim za majhen dar, saj veste, da sem od tam doma kakor oni, saj me poznate.« A župnik: »Ne dam nič, poberi se.« A ko ga berač še nadalje prosi, ga župnik zagradi ter ga porine preko praga. Nato pa se je župnik pričel hudovati, da sem kar zbežala v cerkev. Joj, joj, pa še to sem vam pozabila povedati, da so ustanovili Orle. Ne veni, če bo kaj z njimi, ker ni Orlic, a Orli so pa premladi, da bi znali sami leteti. Radovedna sem pa le, če ne bo zanje premajhen celo stari grad, ki ima toliko lukenj. No, čedni so pa res Orličji, to se vidi po gostilnah, kjer manjka šip in odkoder morajo ljudje Orle na vlak voziti.« Bog živil!

Popotnik.

MENGEŠ. V nedeljo se je vršil pri nas občni zbor krajevne organizacije JDS v gostilni g. Gregorca. Ob lepi udeležbi (29 članov) je poteklo zborovanje nadvse pristrčno in se je navdušenje za demokratsko stvar po uvodnem poročilu dr. Rapeta ter izvajanjih gg. Gregorca in dr. Potokarja še stopnjevalo. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik g. Fr. Ropret, podpredsednik g. Tine Gregorc, tajnik g. Jože Mrak, blagajnik g. Tone Nanut, odbornika pa gg. Ivan Žnidar in Ant. Omersa. Za zaupnika sta bila izvoljena gg. Gregorc Tine in Ropret Franc. Prosvetni referent za Mengeš je g. Jože Mrak. Z velikim odobravanjem je bila sprejeta resolucija v prid našim primorskim bratom, na kar je sledil razgovor o

raznih lokalnih vprašanjih. Lepo uspelo zborovanje je zaključil gosp. Ropret, zahvaljujoč se za udeležbo in obenem pozival vse brez ozira na dosedanje prepire med naprednimi strankami za skupno delo pod zastavo jugoslovenske demokracije.

POLJANSKA DOLINA. Na Martinovo nedeljo napravi naš Sokol v domu v Gorenji vasi večjo prireditev s predstavo in veselico. Vsi napredno misleči ter Sokoli in Sokolice ste ta dan vabljeni. Vaša dolžnost je, da se udeležite prireditve. Vsak posestnik Sokolskega doma se mora tudi zavedati, kje se nahaja, posebno pa še člani, med katerimi mora vladati najlepše bratsko prijateljstvo in ponos, da je Sokol. — Naša cesta kakor prej, tako tudi po vojni veliko trpi. Ne samo, da se veliko prevozi po težkih vozeh, temveč se kvari tudi stalno po težkih tovornih avtomobilih. Zadnji čas se veliko zvozi za električno centralo na Pužinah, ki jo delajo Žirovci. Pri cestnini ali cestnih dokladah bi bilo le pravilno in pravilno, da bi se vožnja z avtom tudi primerno taksirala in z dohodki tudi res cesta vzdrževala in popravljala. — Kakor drugod imamo tudi tu prav lepo in miho jesen. Naš kmet bo svoje pridelke letos lahko lepo spravil in tudi še precej obilno jih bo imel.

PODNART. Dramski odsek tukajšnje podružnice Jugoslovanske Matice je uprizoril 21. okt. dramo »Dana Petrovič«. Kot prva v sezoni se je proizvajala veseloigra »Nebesa na zemlji«. Igralke in igralci so igrali brezhibno in pokazali, da je možno tudi na manjših odrih uprizoriti večja dela. Kdor se peča s prireditvami diletantskih predstav v naših trgih in mestih, bo lahko presodil in cenil pogum in odločnost igralcev, pokazati v mali vasi »Dana Petrovič«. S to predstavo je dramski odsek pokrnil vse stroške, ki jih je imel z graditvijo odra, kulis, klopi i. dr. in bo odslej nakazoval čisti dobiček predstav podružnici. Kakor vse predstave, sta bili tudi zadnji dve dobro obiskani.

RAKA PRI KRŠKEM. Pod naslovom »Pri pobožnikih ljudih je vedno kaj ekstra« nam pišejo: Članica Marijine družbe se je letos omožila. Pa glej ga spaka, dobila je že po štirih

puščate? Za vsak groš se tožarite in redite advokate, med seboj se zmerjate, Bogu pa lažete z lepimi besedami. Tudi sedmo božjo zapoved znate na pamet. Ne kradi! Pa go ljufate in kradete čast drug drugemu. Hina-veči!»

Na Jožetove besede ni vedel nihče odgovora. Le kmet Migovec je pogodrnjal: »Lej ga, hudirja, Jožeta pere dež, Jože pa nas!»

«Zato pa,» ga hitro Jože prime za besedo, «komur je ljubše, da ga opere božja dobrota kakor moja beseda in kdor ni hinavec, naj kar korajžno stopi semkaj pod kap, pa bo spoznal, kako to dobro stori!»

Jožetova beseda je imela hud učinek. Može pridejo v zadrego. Par mlajših, ki jim je bila Jožetova objestnost po volji, skoči iz zavetja, pa naravnost k Jožetu pod kap. Za njimi so korakali še ostali možakarji in končno še ženice, ki se tudi niso hotele dati osramotiti. In curki s kapa so jih prali, prali skoz in skoz...

Ko je bila večina sejmarjev pod kapom, tleskne Hajovčev Jože ob dlan in se glasno zasmee, rekoč: «No, ovce božje, saj sem vedel, da bo tako. Niste le hinavski, temveč tudi zaverovani. Sicer sta si pa neumnost

in hinavstvo v stari zlahti! ... Bog vas blagoslovi!»

In Joža pohiti preko trga proti domu, za njim pa so počasi koracali premočeni sejmarji, ki jih je Joža s premeteno besedo spravil iz zavetja pod kap...

Omeniti smo že zadnjič, da je bil Hajovčev Jože za logarja pri pokojnem pisatelju in brdskem graščaku Janku Kersniku. Kot takega se ga radi spominjajo starejši Lukovčani in pravijo: »Postaven fant je bil, lepo opravljen in z zbiksanimi škornjički... Dekleta so ga seveda prav rada videla.

Ampak Jože je imel samo eno izvoljenko. To je bila lepa Nežika, doma z Dolenskega, brhka sodnikova kuharica. Jože ji je povedal marsikaj lepega in šaljivega, in Nežika ga je imela čisto rada. V tistem času Jožetove ljubezni pa je prišel v Lukovico nov, mlad orožnik, po imenu Lovro Potiskač. Tudi on je bil postaven fant. Doma je bil s Štajerskega, nekdaj iz ptujske okolice, zato se je kaj rad postavil s svojo prisiljeno nemščino; sovražil je vsako slovensko zavednost, skratka, bil je tipičen nemškutarski domišljavec. Edino izjemo je

delal le z lukovškimi dekleti — teli ni so-vražil, če je le katera hotela z njim »plav-sati«...

No, stara izkušnja pravi, da je žensko srce najbolj nestalna reč na svetu. Ta slabost se je v posebni meri izkazala tudi pri brhki Nežiki. Ni trajalo dolgo, in Nežiki je žandar Lovro po nekaterih razgovorih prirastel k srcu. Hajovčev Jože je takoj opazil to izpremembo. Ni si storil hudega iz te izkušnje, le v srcu je sklenil: »Pustim Nežiko, če je taka kakor aprilsko vreme. Toda tudi žandar se ne bo smukal okrog nje!»

Na pustno nedeljo so se fantje kakor sleherni leto zbrali v Slaparjevi gostilni. Tudi dekleta so prišla in plesalo se je veselo, saj se po starem reku »na pustno nedeljo zamakajo velikonočni pirihi...« Po sebi se razume, da je med fanti bil tudi Hajovčev Jože. Zvečer pa pride v gostilno tudi orožnik Lovro in — kmalu za njim še Nežika.

Jožeta je to precej pogrelo. Ne toliko baš radi Nežike kakor to, da nemškutarski žandar s slovenskim dekletom oholo pri-lomasti v čisto slovensko družbo. Toda potrpel je pri plesu, bil je toliko šamsvoj, da Nežike ni prosil za ples, temveč vse veselje prepustil Lovretu. »Kakor hitro pa črhne

mesecih zdravega sinčka. To ni nič čudnega, saj se je isto zgodilo neki gospe v Zagrebu. Stvar je še tem bolj razumljiva, če se pomisli, da je od časa do časa nosila kot članica Marijine družbe bandero pri procesijah in se je zato mogoče zgodil čudež. Lahko se smeje v pest in prepeva:

„Sem žilher vesela,
k' bo jutri nedelja,
k' bom v cekvico šla,
pa bom vidla en'ga,
ki bo svečke prižgal,
bo meni pomagal,
bo svečke nažgal
in se men' nasmejal.“

Narodna.

IZPOD SV. PLANINE. Kadar ima naš stari Javor sivo kapo, pravimo, da bo slabo vreme. In malokdaj se motimo. Zdaj imamo pa še druga zanesljiva znamenja za hudo uro: črnega vrana in zelenega papagaja. Kadar ta dva tiča letata tam okoli Podmeje, tedaj se nikoli ne zgodi kaj prida. Zadnje tedne smo ju pogosto videli, ko sta v temi pritavala iz doline. Stari ljudje se kar križajo in pravijo: »Kaj bo, kaj bo!« In res, v dolini imamo pet duhovnikov ter sedem naglavnih grehov. Da Kljukec laže, ni nič novega, a naslednje presega vse meje, da namreč njegovi trabanti lovijo med nerazsodnim ljudstvom denar za farovške konzume, v katerih se jim potem samim dobro godi, da se šolske ure za verouk zlorablajo za mučenje takih otrok, ki so pri sokolskem naraščanju ali ne hodijo ob nedeljah v cerkev, ker je predaleč ali pa se starši bojijo mežnarja, da se v Društvenem domu na »katoliški« podlagi popiva čisto pozno v noč, da blagoslovljeni katoliški konzumar meče pridne rokodelce na cesto, da pošilja šolske otroke od hiše do hiše nabirat naročnikov za »Domoljuba«, »Orliča« in podobne za mladino skrajno strupene in škodljive liste, da kaznuje revno dekletce, ker se ji je hostija na nebu v ustih prišla in je ni moglo pogoltniti. To presega že vse meje. Čudimo se prizadetim trgovcem, gostilničarjem, staršem, šolskemu ravnateljstvu in oblastvu, da vse to trpi. Ali morda ta dejstva niso vsem znana? Ako ne, jih naznanjamo s tem dopisom. Ako se vse to

ne zabrani, bomo napeli druge strune. Pred leti bi si nihče ne bil upal uganjati v Trbovljah polovico tega, kar se uganja zdaj. Kje ste napredne Trbovlje? Ni čuda, da se delavcem, obrtnikom in kmetom slabo godi, odkar zahajajo v Društveni dom in so jim naložili rdečelični gospodje v zahvalo že tlako na rame. Tisti ubogi zapeljanci, ki so dne 18. marca t. l. tako pridno metali kroglice v skrinjico, na kateri je bil v zasmeh narisani križ, in upali na obljubljeni nebesa na zemlji, se praskajo zdaj za ušesi, ker vidijo, da imajo izvoljeni klerikalni poslanci in duhovniki — kakor vedno — nebesa, kmetje pa tlako ali kuluk in petkratni davek! Menda boste, ljudje božji, vendar že enkrat prišli do pameti in se ne dali tako neusmiljeno za nos voditi, ko je vse strašenje s peklom in vragom le preračunana zloraba. Črna stranka vas bo že na zemlji spravila v pekel, kakor je vsako deželo, kjer je imela moč. To si zapomnite!

PODLEHNIK PRI PTUJU. Tukaj imamo nekega mladega možaka, ki je poročen z 72 let staro ženo. Nič bi nas to ne brigalo, ali mož je napram ženi sirov, da se zgraža vsa občina. Mladi možak se je priženil k hiši seveda le za to, da je prišel do kruha in sladkega vinčka. Toda, čujte in strmite, kako o mož opravičuje svojo sirovost. On pravi, da baje silijo mladi fantje za njegovo ženo. Možak se obnaša tudi napram nam občanom dokaj nevljudno, dasi je njegov »kšeft« od nas odvisen.

V imenu več prizadetih.

ORMOŽ. Pri nas je bil te dni pokopan 85 let stari Franc Puntigam, ki je bil v lastnem stanovanju obstreljen in smrtnonevarno ranjen. Puntigam je živel v Lahoncih na posestvu, ki mu ga je zapustila njegova pokojna žena. Nameraval se je oženiti ter je dal pred kratkim prepisati posestvo na neko 22letno dekle, ki mu je vodilo gospodinjstvo. Njegova dva sinova pa sta morala praznih rok po svetu za kruhom. V petek, dne 19. t. m., je bil stari mož v hiši, ki jo je dal prepisati, smrtno-obstreljen od omenjenega dekleta in njenega ljubimca. Moža so prepeljali v ormoško bolnico, kjer je še mogel podati pred sodnikom zahtevana pojasnila o napadu, na kar je pod-

legel ranam. Oba zločinca in dekletova mati so že pod ključem.

PRI BERI SE NEHA LJUBEZEN DO BLIŽNJEGA.

(Dopis z dežele.)

Lepa, lahko rečemo, najlepša vseh človeških čednosti in kreposti je ljubezen do bližnjega. Ko bi jo svet prav in res srčno čutil ter se sleherni po nji ravnal, posebno pa še ta, ki ima vsega dosti, bi bilo odpravljeno s tega sveta marsikako gorje. Naš največji učenik in učitelj, Kristus sam, je zapoved o ljubezni do bližnjega postavil med prve in največje zapovedi. Tudi naši duhovniki veliko govore o tej zapovedi, katero pa zahtevajo le od drugih, a sami se ne ravnaajo po nji.

Tako je imel neki župnik na deželi pridigo o tej ljubezni ter rotli vernike, kako se morajo ljubiti med seboj, drug drugemu pomagati in vse odpustiti. Naj ti napravi bližnji še tako škodo, ti jemlje tvoje dobro ime, mu moraš odpustiti, ker to zahteva ljubezen do bližnjega. Njegova pridiga bi ne bila ostala več ali manj brez učinka, da ni pripovedujoči župnik krenil sam koncem pridige ravno na nasprotno stran.

Na koncu pridige je namreč oznanil, da se bo ta teden pobirala bera po teh in teh vaseh ter s poudarkom pristavil: **Kdor mi ne bo dal bere, ga pa izročim sodišču!** Ljudje so se takoj spogledali ter po maši razmotrivali ter obsojali to grožnjo in to celo najbolj verni župljani. Slišati je bilo: Najprej sam priporoča ljubezen, a sam pa ravno narobe dela.

Učinek njegove pridige je bil pri mnogih: Od teh se ne bomo učili krščanske ljubezni do bližnjega. Po vseh krajih se dobe kmetje, ki se upirajo tej starodavni navadi, ki je čez vse krivična. Tako je tudi tukaj v fari tega župnika več kmetov, ki nočejo dati bere. To opravičujejo še tembolj s tem, da ima župnik v kraju cno največjih in najlepših posestev. Ta župnik grozi sedaj s tožbo. No, ali so duhovniki res tisti, ki drže med narodom vse lepe čednosti in kreposti? Pri veliki večini duhovščine se ravno pri beri in denarju vse nehja, tudi ljubezen do bližnjega.

nemško, ga naučim maternega jezika!« sklene Jože s seboj. Ni mu bilo treba dolgo čakati.

Komaj se ples konča, sede Lovro z Nežiko za mizo in domišljavo naroči natakari: »Halben Liter Wein!«

Tedaj je prišel Jožetov trenutek. Jože skoči na klop za pečko in začne z močnim glasom: »Fantje moji slovenski! Mi, ki smo prave in zdrave slovenske krvi, slavimo danes Kurenta, svetnika šaljivosti in zabave. Lahko pa praznujemo tudi apostola Judeža Iskarijota, ki ga poznamo po svetem pismu. Jezus ga je postavil, da je nosil denar. Jezusu se je hlinil, skrivaj pa go-ljufal vse skupaj in končno iz lakomnosti izdal svojega učenika s poljubom. Fantje, mislite, da Iskarijot nima svojih naslednikov? Njegove vrste so vsi tisti, ki svoj materni jezik izdajo, pa slovenska dekleta sleparijo!«

Vsi so razumeli, kam Joža meri. Tudi Lovru bruhne kri v lice in razjarjen skoči pokonci: »Koga pa izzivaš?«

»Tebe, Judež nemčurski,« odseka Jože, »in tebe, Nežika, ki se s takim pajdašiš!«

Lovro potegne sabljo in zamalne, toda urni Jože prestreže sabljo, jo iztrga iz žandarjevih rok — in ga začne učiti pozbalje-

nega maternega jezika. Ko je bilo ostrega nauka dovolj in Lovro že ves spokorjen, se Jože v svoji lovski prekanjenosti domisli še tega, da zapove žandarju:

»Hej, prijatelj, da se ne boš k nam zastonj hodil učiti, nam izmoli Očenaš v lepem slovenskem jeziku, ki si ga gotovo že pozabil.«

Žandar Lovro se je čutil popolnoma v Jožetovi oblasti, zato je brez obotavljanja pokleknil in zmolil kakor mu je bilo zapovedano...

»Zdaj pa spat!« zapové Jože, »domača molitev je za tebe, ne pa nemčursko izzivanje v slovenski hiši in družbi...«

Ta huda zgodba se je končala tako, da so vsi trije trpeli nekaj posledic, pa tudi malo izkušnje: Jože je moral nekaj časa »študirati« na Žabjeku pri Ljubljani, Lovro, ki je prišel brez sablje domov, je moral iz službe in je popustil v svojem nemškutarstvu; Nežika pa je tudi kmalu nato odšla iz Lukovice in je s seboj odnesla dognanje, da »deklet, ki ljubi fanta dva, — počasi izgubi oba...«

Dandanes nemara že vsi trije počivajo v hladni zemljici.

Zapisal: Anton Stražar.

Vino 1917

(Šaljiva, pa resnična zgodba.)

Takega vina kakor je bil v letu 1917., menda ne bo kmalu zopet. Imamo že par let povprečno letino, tudi letošnji mošt ni najboljši. Če hoče zdaj poznavalec vina navesti primer izvrstnega vina, vselej poroče: »Ja, takega kampilca kakor je bil sedemnajšček da ljubi Bog le vsako večno kvatro.«

Pa je bil sedemnajšček res »kampilc«, kar bo povedala nastopna zabavna zgodba, ki sem jo onikrat čul v vinskem hramu na Ptičjem brdu:

Sosed Blaž Komar iz Rogoznice se je neko nedeljo pred božičem leta 1917. odpravil k deseti maši. Po opraviilu se mu ni mudilo domov. Potreben okrepčila, še bolj pa željan novega mošta, je krenil v trško gostilno. Našel je tam par svojih znancev, prisedel k njim, in kmalu so bili pri petem litru. Družba je bila vedno zabavnejša in Komar je obsedel za mizo do prvega mraka.

Bil je že do dobra okajen, ko se je poslovil in se počasi zibajoče odpravil proti domu. Toda spotoma mu ni dalo miru in,

Kmetijski glasnik

SLABA TRAVNIŠKA RUŠA.

Pri poljedelstvu smo že v marsikatereni oziru napredovali. O tem nam pričajo naše njive in naši pridelki. Seveda treba še mnogo storiti, da se popnemo višje. Primeroma smo veliko bolj zaostali glede našega travništva. Na travnikih je zaznati prav malo napredka. Naši travniki rode po svoji volji, kolikor jim pri tem narava in letina pomagata. Kake izdatne pomoči od naše strani ne poznajo. To pa zaradi tega, ker se za zboljšanje travniške ruše še zmeraj premalo zanimamo. Ne rečem, da imamo že lepe izjeme, vobče pa moram trditi, da se travniki vse preveč prepuščajo naravni rodovitosti. Na travnikih poznamo le košnjo in spravljajanje, le koso in grablje. Skrbnega obdelovanja, ki bi merilo na izboljšanje ruše, pa poznamo premalo. Odtod tudi slaba ruša, ki jo imamo skoraj povsod, koder manjka travnikom naravne rodovitosti. Mah in različen plevel se šopirita po naših travnikih, dočim izginjajo čim dalje bolj dobre trave in detelje. Mah in plevel! In vendar bi morala biti ruša sestavljena poglavitno iz trav in detelj! Tri četrtine ($\frac{3}{4}$) travniške ruše bi morale zavzemati različne visoke in nizke trave, eno četrtino ($\frac{1}{4}$) pa različne detelje in travniška zelišča. Tako bi morala izgledati ruša. Brez mahu in plevela! Sedaj pa poglejte na naše travnike in primerjajte, kaj vse po njih raste!

To se mora obrniti na bolje, če hočemo sami sebi dobro in če hočemo našo živino-rejo dvigniti. Tudi travnike je treba obdelovati in zboljšavati! Naše travnike je treba gnojiti, pomladiti in, če treba, obnoviti! Travniške lege so v splošnem dobre, zemlja sama je tudi dobra. Ali ni škoda, da nam raste zaradi zanemarjenja plevel in mah, namesto dobrih trav in detelj? Iz naših travnikov bi lahko dobivali še enkrat toliko pridelka, ali treba je poleg naravne rodovitosti tudi tiste rodovitosti, ki jo prinaša naše delo in naša skrb! Sedaj jeseni je prva zlata prilika, da se jih spomnimo in da jim pomagamo z domačimi ali pa z umetnimi gnojili! Pomagati jim

ko je dospel do prve gostilne ob cesti, jo je zavil notri. Pivcev je bilo polno, vsi že nasekani, gostilna pa zakajena od tobačnega dima in plesanja. Blaž Komar je šel za mizo k peči, samo en fant je sedel tam, pa Blaž ga ni spoznal, voščil pa mu je »dober večer«, prisedel k njemu in naročil pol litra »novega«. Ker se mu je zdelo pusto ždeti brez besede, se je spustil s fantom v razgovor.

«Odkod si pa, odkod?» vpraša Blaž fanta. «Nekam znan se mi zdiš.»

«Iz Rogoznice» odvrne fant, kimačoč z glavo, ki so mu jo že tudi obsedli vinski duhovi.

«Ni hudir,» pravi Blaž Komar, «saj sem jaz tudi iz Rogoznice. Čigav si pa?»

«Komarjev Blaže.»

«Pojdi se solit,» se razhudi Blaž, saj sem vendar jaz Blaž Komarjev!»

«Pa nič, če ne verjamete,» odvrne fani, plača in se odmaje skozi vrata proti domu.

Blaž Komar stori enako. Plača in odkrevlja za fantom po cesti. Gresta drug za drugim, zaziblje se eden sem, drugi tja, ne izpregovorita pa nič.

Tako se počasi primajeta v Rogoznico. Pa glej šmenta, fant jo zavije naravnost na Komarjevo, sam Blaž Komar pa za njim.

je pa tudi na vse druge načine, da se dvignejo v rodovitosti.

PREGOSTA RAST IN POMANJKLJIVO OBDELOVANJE.

Dve napaki opazujem pri naših korenskih rastlinah, in sicer pri pesi, pri repi in pri korenju.

Prva napaka je to, da mi te »okopavine« premalo okopujemo. To velja zlasti za peso, pa tudi za korenje. Pri teh sadežih ne velja samo gnojenje in pa ugodna letina, ampak predvsem zadostno okopavanje. Odtod tudi ime, ki ga nosijo. Te rastline potrebujejo rahljo zemljo, da se korenine lahko debelijo. V težki, slabo obdelani ilovnati zemlji ne moremo dobiti debele pese. In take zemlje imamo veliko po naših krajih. Naj se pesi povrh še listje obira, kakor se pri nas navadno godi, potem mora ostati drobna. Za te rastline je treba močne in delovne zemlje! To pa dosežemo, če jo primerno gnojimo in če jo vrh tega skrbno obdelujemo, čistimo od plevela in rahljamo. Vse to delamo s ponovnim okopavanjem. Le zemlja, ki je dosti zračna, ki se lahko greje in moči, je delovna in rodovitna za okopavine. Peso je treba po tri- do štirikrat okopati, da bo debela. S pomočjo motike in okopalnika se debelita tudi repa in korenje. Pri nas pa tega dela rado manjka pri vseh teh »okopavinah«.

Druga velika napaka je pa to, da puščamo korenške rastline pregosto rasti. Ljudem se smili, da bi te rastline zadosti prepukali (izredčili). Pregosto korenje pa ne bo nikdar debelo, pa tudi pregosta repa in pesa ne. Take rastline se med seboj zatirajo in duše. Pregosto stoječih rastlin pa tudi obdelavati ne moremo. Škoda je tem večja, čim kasneje smo se lotili redčenja. Od prve mladosti naprej potrebujejo te rastline neoviranega razvoja. Okopavine so v tem pogledu zelo občutljive in jim vsaka stiska škoduje.

Letos se vidi na mnogih njivah dosti pregosto repo in korenje. To je škoda! Veliko več bi dosegli po takih njivah, ako bi imele posamezne rastline dosti prostora za svoj

razvoj. Mali posestnik skuša z gostejšimi sadeži kaj več pridelati, v resnici ima pa več škode kakor koristi, ker mu pregosti sadeži ne morejo dati popolnih pridelkov.

Imejmo to v čislh in dajmo korenskimi rastlinam toliko prostora in toliko dela, kolikor ga potrebujejo, da se nam dobro debelijo.

ODKOD SE JEMLJE PREDENICA?

Tako se večkrat vprašamo, če se jezimo nad predenico, ki se je vgnezdila med deteljo. Sejali smo zjamčeno čisto seme in vendar se je predenica pojavila. Odkod je prišla? Navadno se v takih slučajih zvrta vsa krivda na slabo očiščeno seme in na prodajalca takega semena.

V mnogih slučajih je bilo seme res premalo očiščeno. Toda večkrat se pripeti, da pride predenica tudi na drug način na njivo. Ni treba, da bi jo sami sejali s slabim semenom. Saj se prikažejo tudi razne druge plevelne rastline po njivah, ne da bi jih bili sejali s semenom dotične rastline. Opozorjam n. pr. le na deteljnega pojalnika, ki se v gotovih letih pokaže med deteljo, pa ga tudi nismo sami sejali. In tako je z različnim drugim plevelom.

Predenico lahko zanesemo z gnojem na njivo, bodisi da je prišla po krmi v gnoj ali pa po nastilju. Če dobi žival predenično deteljo ali pa tako krmo s travnika (po travniku raste tudi predenica) in če je vmes kaj predeničnega semena, tudi če je le napol dozorelo, potem prepotuje to seme brez vse škode živalski želodec in pride v gnoj, z gnojem pa na njivo, kjer nam o prvi ugodni priliki izkali in raste. Tako seme vzdrži tudi po več let v zemlji in kali, kadar nastopijo vse potrebne ugodnosti. Tako si razlagamo tudi skrivnostno nastopanje pojalnikovih in drugih plevelnih rastlin, ki se prikažejo ob gotovih letih in le pri gotovih rastlinah, potem pa zopet izginejo za več let. S predenico je treba zaradi tega vse bolj previdno ravnati, da jo z gnojem in steljo sami ne spravljamo na njive. Bodi povedano, da je tudi napol zrelo predenično seme zmožno kalenja.

Pri predenici je tudi to mogoče, da jo zanašajo ptiči po svojih odpadkih. Na to se je že večkrat opozarjalo. Tudi ptičji želodec ne uniči predenične kaljivosti.

Največ pa grešimo sami, če predenice ne uničujemo o pravem času, ampak odlašamo toliko časa, da nam ocvete in nastavi seme. Na ta način nam dela predenica v tistem letu veliko škodo, potem pa še pozneje, ko nam izpadlo seme čez toliko časa zopet izkali in dela nova gnezda po detelji.

Kakor vidimo, je poleg nas tudi narava sama sejalec, ki seje po svoji volji. Tako si lahko razlagamo marsikaj, kar nam je bilo do sedaj uganka.

Največ predenice se pa brez vsega dvoma zaneše na njive s pomočjo slabo očiščene deteljne semena in zato bodi naša skrb, da sejemo zmeraj le zanesljivo čisto deteljno seme.

Gospodarstvo

KMETIJSKI POUK PO DEŽELI.

Oddelek za kmetijstvo priredi nastop na predavanja:

V četrtek 1. novembra: Begunje pri Lescah, o kmetijstvu.

V nedeljo 4. novembra: Št. Vid pri Stični, o izboljšanju kmetijstva; Zagradec.

Tedaj se odpró hišna vrata in na pragu se pojavi gospodinja s svečo: »Uh, mrcini, sta že zopet oba nakresana?!»

Blaž Komar in fant se ob svitu sveče spogledata — in se spoznata: bila sta oče in sin.

Gospodinja je oba pošteno izpovedala. Če je kaj zaleglo, se ne ve. Tisti nedeljski večer si pa gotovo oba obdržita v spominu, a enako tudi sedemnajšček, ki je bil tak »kampelc«, da ni dal spoznati očeta sinu in sina očetu.

Zapisal: Mate z Goljate.

O, te ženske...

Sam Bog ve, zakaj potrebujejo ženske toliko denarja. Pijejo ne, kadijo ne — za ženskami jim pa tudi ni treba letati.

Kmalu bo prišlo tako daleč, da ženske ne bodo imele drugega na sebi kakor prijazen in vabljev nasmeh.

Tudi Ožbovt ve, da mora biti človek dostojen v besedah. Zato je nekoč, ko je hotel opisati gospodično z bujnimi prsi in suhimi boki, dejal: »Ta ženska ima veliko bodočnost in nič preteklosti.«

o krmljenju in o sadjarstvu; **Kokra**, o živinoreji; **Zg. Berniki pri Cerkljah**, o vzgoji molzne krave in o mlekarstvu; **Stara cerkev** (okraj Kočevje), o gnojenju; **Hotedršica**, o sadjarstvu; **Talčji vrh** (Bela Krajina), o kmetijstvu; **Vodice**, o gnojenju; **St. Vid pri Ptuj**, o bolezni rastlin; **Konjice**, o kmetijstvu.

V nedeljo 11. novembra: **Podgrad**, o živinoreji; **Jevnica pri Kresnicah ob Savi**, o poljedelstvu in živinoreji; **Bošča vas**, o gnojenju; **Ribno pri Bledu**, o vzgoji molzne krave in o mlekarstvu; **zadružništvu**; **Planina** (okraj Logatec), o travništvu; **Semič**, o gnojenju; **Kaplja**, o živinoreji in sadjarstvu; **Sv. Lovrenc** (okraj Ptuj), o rastlinskih boleznih; **Kostrivnica**, o kletarstvu in sadjarstvu.

RAZSTAVA SADJARSKEGA IN VRTNARSKEGA DRUŠTVA V TRŽIČU.

Dne 13. in 14. oktobra je priredila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Tržiču svojo prvo razstavo v meščanski šoli, ki je vzbudila mnogo zanimanja. Nad 80 posetnikov, bližnjih in daljnjih, je razstavilo po 1 do 24 vrst sadja, rastlin, sadnih, vrtnarskih in čebelarjih izdelkov.

Razstava je bila zelo lepo urejena, za kar gre hvala g. Jerali, g. Bračku in g. Novaku, ki so z ljubeznijo pričeli in izvršili težko, a hvaležno nalogo. Razstavljeni predmeti so bili kras dvorane. Na čelu je stal kip našega vladarja, obdan od cvetic, ki jih je razstavil kranjski vrtnar g. Sršnik.

Najlepše sadje je bilo iz Begunj (g. Sinner), Kovorja (g. Den); vsaka vas, celo gorske vasi so pokazale zanimanje z razstavljenim sadjem. Razstavili so tudi šolski voditelji (g. Lovše, g. Jezeršek), navdušeni pospeševalci sadjarstva in vrtnarstva. Izmed čebelarjev sta razstavila g. Voglar in g. Engelsberger, ki je imel različno, lepo vkuhano sadje.

Višji sadijski nadzornik g. Humek in višji kletarski nadzornik g. Gombač sta priredila z razstavo spojeno poučno predavanje. Pri debati je priporočil g. Cvenkel sušilnico in gojitev malo, toda dobrih, kraju primernih vrst sadja. Razstava je bila oba dni prav dobro obiskana, posetila jo je pod vodstvom učiteljstva tudi šolska mladina.

Zelimo, da bi se te vrste razstav od leta do leta ponavljale in povzdignile naše sadne in vrtnarje pridelke in izdelke. Poleg tega bi bilo želeli, da priredi podružnica ob času cvetja tudi posebej razstavo cvetic in rastlin, posebno onih, ki dobro uspevajo v sobah, da se s tem povzdigne smisel za krašenje stanovanj in oken.

TRŽNI PREGLED.

ŽITO: Na novosadski borzi so bile 29. oktobra nastopne cene na debelo: pšenica 335 do 342 Din, oves 220 Din, turščica 210 do 245 Din, moka «0» 550 Din, otrobi 130 Din.

FIŽOL se je tržil v Bački po 545 Din.

ŽIVINA: Na zagrebškem sejmu v ponedeljek se je tržil kilogram žive teže: voli, prvovrstni 13 Din 75 par do 14 Din 50 par, drugovrstni 12 do 13 Din, tretjevrstni 10 do 10 in pol Din, biki 12 Din 50 par do 14 Din, krave, prvovrstne 12 do 13 Din, drugovrstne 10 do 11 Din, tretjevrstne 7 Din 50 par do 8 Din, mlada živina 13 do 15 Din, teleta 20 do 20 in pol Din, svinje, debele 25 do 28 Din, mesnate 22 Din 50 par do 23 Din 75 par. — **Konji** (par): za težke tovore 10.000 do 20.000

dinarjev, za lahke tovore 8500 do 17.000 Din, fijakarski 5000 do 10.000 Din, enoletno žrebe 2500 do 4000 Din. Cene so padle.

KRMA se je tržila v Zagrebu: seno po 75 do 100 Din, detelja po 100 do 112½ Din, otava po 100 do 110 Din za 100 kg.

== **Vrednost našega denarja.** Dne 29. oktobra se je dobilo na zagrebški borzi (v devizah): 100 avstrijskih kron za okrog 11 par in tri četrtine par, 100 madžarskih kron za 46 do 48 par, 100 italijanskih lir za 378 do 380 Din, 1 dolar za 83 Din 75 par do 84 Din 50 par, 100 češkoslovaških kron za 248 do 249 Din.

== **Za olajšanje izvoza našega vina v Avstrijo.** Sedaj, ko se bo pogajala naša država z Avstrijo glede sklenitve trgovinske pogodbe, je prilika, da naša delegacija doseže čim največ ugodnosti za izvoz naših vin v Avstrijo. Na shodu demokratske stranke, ki se je vršil dne 28. oktobra v Ljubotinu, se je sprožilo tudi to vprašanje. G. Lovro Petovar je poročal o korakih, ki so bili storjeni doslej od strokovnih organizacij glede tega, da se napoti naša delegacija, da čim najodločnejše zahteva od Avstrije znižanje carine za naša vina, ako želi ta še nadalje uživati možnost izvoza mnogobrojnih svojih industrijskih izdelkov v našo državo. Shod se je soglasno izjavil, naj se v tem pogledu store še nadaljnji koraki, ker preti mnogim našim vinogradnikom spricho malega razpečavanja vin propast.

== **Možnost izvoza hmelja v Belgijo.** Belgija uvaža vsako leto veliko množino hmelja za svoje pivovarne. Opozorjeni na to, da je pridelek hmelja v Jugoslaviji tako velik, da se izvažajo, želijo belgijski pivovarji stopiti v stik z našimi hmeljarji. Vsi hmeljarji, ki imajo na tem interes, naj pošljejo natančne ponudbe z navedbo cen, plačilnih pogojev, dobavnega roka, natančnimi navedbami o krajevnem poreklu hmelja ter vzorci na belgijski konzulat v Ljubljani (v pisarniških prostorih veleposelnika).

Beleške

+ **Velik demokratiški shod v Sarajevu** se je vršil prošle nedelje. Udeležilo se ga je nad 1000 ljudi. Glavni govornik je bil g. Svetozar Pribičević, ki je poudarjal, da se je demokratska stranka od svojega postanka vedno držala svojega programa, ki zahteva politično edinstvo in široko samoupravo. Ako ni mogla demokratska stranka vseh svojih načel popolnoma izvesti, je krivda v tem, ker ni bila nikdar sama v vladi. Shod v Sarajevu je pokazal, da tudi v Bosni demokratska stranka napreduje.

+ **List za listom ...** Pišejo nam: Zadnjič ste prinesli notico pod gorjnim naslovom. Ta naslov pa ni popolnoma točen, saj se je pri zadnjih volitvah listje kar vsulo. SKS. je izgubila toliko, kot se nam prej še sanjalo ni. Krivda za poraz SKS., ki se šteje tudi za napredno stranko, je pri njenih voditeljih, ki niso znali organizirati svoje stranke v boju proti klerikalizmu, ki so jim zato podrli celo glavne postojanke. Drugi vzrok propasti SKS. je ta, da niso njeni voditelji hoteli iti z našo demokratsko stranko, ki je hotela stvoriti blok naprednjakov in je tako mnogo nevtralnih naprednjakov, ki se niso mogli odločiti ne na eno ne na drugo stran, ostalo doma in ni šlo volit. Ti bivši neodločnejši prihajajo vedno v večjem številu v demokratsko stranko, ko vidijo, da je edino ta najodločnejša boriteljica za napredno stvar. Tako je tudi prav. Pod

okriljem najodločnejše in najnaprednejše izmed naprednih strank v Sloveniji se bo najuspešnejše vršila borba proti rimskemu klerikalizmu, ki ubija duševnost našega ljudstva. Kaj pa je danes potrebno, da imamo na Slovenskem stanovske politične stranke? Stanovi naj se organizirajo v nenepolitiziranih organizacijah, v politiki pa naj gredo svojo pot. Samostojni voditelji najbrž še ne uvidevajo svojega položaja, ker se družijo s srbskimi zemljoradniki, katerih program je za nas nesprejemljiv, mesto da bi se bližali nam demokratom, s katerimi imajo razen nekili izjem najbolj soroden program v političnih zadevah. Največ po krivdi SKS. so zmagali v Sloveniji klerikalci, ki so nas osrečili s samoradikalno vlado, kulukom, povečanimi davki in drugimi takšnimi narobe-dobrotami.

Novosti

Današnja številka našega lista je radi praznika Vseh svetnikov izšla en dan kasneje.

* **Peta obletnica našega narodnega osvobodjenja** je potekla 28. oktobra. Vsi se še spominjamo zadnjih dni oktobra l. 1918., ko je v nas bil le en občutek: Jugoslavija, Jugoslavija. Mnogo se je od takrat izpremenilo. Prišlo je to ali ono razočaranje, toda, kdor je čutil takrat v resnici jugoslovansko, ta ni omahoval in ni zašel med one mračnjake, ki so se spravili na to, da izpodkopljejo državo. Danes je naša država že tako krepka, da nam je več ne morejo razbiti domači rovarji. Imamo sicer danes vlado, s katero ne moremo biti zadovoljni, toda država, naša Jugoslavija, je drugo. Naše države, naše narodne svobode si ne damo več vzeti.

* **Velikostno protestno zborovanje proti italijanskemu nasilstvu** se je vršilo v nedeljo v veliki dvorani «Uniona» v Ljubljani. Kot govorniki so nastopili zastopniki vseh strank v Sloveniji ter z ostrimi besedami obsojali italijansko barbarstvo, ki zatira naš življenj v zaslužnjeno ozemlje in nasiloma meče slovenski jezik iz šol. Po shodu se je razvila po mestu velikanska povorka, ki je prepevala nacionalne pesmi in vzklikala ogorčeno proti Italiji. Naše oblasti so si dale čudno izpričevalo s tem, da so zastražile ulice s številno policijo in orožništvom, dasi demonstranti niso kazali nikakih izgreznih namenov. Žal, da je postala množica ravno radi te prevelike vueme oblasti ogorčena in je prišlo do neželjenih spopadov s policijo, ki je nekaj oseb aretirala. Pribiti moramo, da se danes po petih letih svobodne Jugoslavije vidi nastop oblasti proti najboljšim narodnjakom dokaj čuden.

* **Stojan Protič** †. V nedeljo popoldne je umrl v Beogradu eden glavnih voditeljev radikalne stranke Stojan Protič, bivši ministrijski predsednik. V njegovi politiki marsičesa ni odobravati, vendar ima pokojnik velike zasluge za našo državo še iz prejšnjih časov. Zato mu bodi časten spomin!

* **Slovesna prisega škofa Karlina.** Novi mariborski škof dr. Karlin se je dne 25. oktobra v slovesni avdijenci poklonil kralju Aleksandru ter položil prisego zvestobe.

* **Himen.** V Celju se je poročil g. dr. Janko Hacin z gđ. Zoro Rebekovo, hčerko odličnega narodnega delavca in zaslužnega obrtniškega organizatorja gospoda Ivana Rebeka. Bilo srečno!

* **Beg naših državljanov iz Nemčije.** V Nemčiji je bilo zaposlenih veliko število naših delavcev po rudnikih in raznih industrijskih pod-

jetjih. Ker pa je tu zaviadala brezposestnost in silna draginja, naši državljani kar trumoma zapuščajo to nekoč tako mogočno državo.

* **Telesna vzgoja mladine.** Ministrstvo vojske in mornarice je izdelalo zakonski načrt o telesni vzgoji mladine. Po tem načrtu bi bila telesna vzgoja obvezna za vso šolsko dečo, ki obiskuje državne ali take šole, ki se nahajajo pod državnim nadzorstvom. Način telesne vzgoje v šoli bi odredila sporazumno vojni in prosvetni minister. Važnost tega načrta je v tem, da se ugotovi svojedobnemu predlogu zagrebške sokolske župe glede skrajšanja službenega roka v vojski. Po tem zakonskem načrtu bi imeli člani sokolskih društev, ki so najmanj štiri leta pred rekrutiranjem bili redni telovadci, pravico do skrajšanja roka 14 mesecev. Vsem onim pa, ki so bili telovadci vsaj dve leti, bi se skrajšala vojaška služba za dva meseca. Te olajšave bi se priznale tudi nesokolskim društvom, a čim bi delovanje teh društev bilo škodljivo interesom države in narodnemu edinstvu, bi bilo razpuščeno. Z ozirom na ta skrajšani rok v armadi, ki bi ga uživali telovadci, izraža vojno ministrstvo željo, da se v društvi prične s strelnimi vajami, da bi člani pridobili nujno predzobrazbo v orožju.

* **Porotno zasedanje v Ljubljani.** Zadnje letošnje porotno zasedanje pri deželni sodišču v Ljubljani prične dne 10. decembra.

* **Rusi se vračajo v svojo domovino.** V zadnjem času se vedno več Rusov vrača v svojo domovino. Po statistiki, ki jo vodi naše ministrstvo za notranje zadeve je bilo izdanih do 15. oktobra 2228 potnih listov za Rusijo, največ v septembru in oktobru.

* **Strah dognan.** Strah, o katerem so zadnjič poročali, da vznemirja Spodnjo Šiško in pripenja ljudi na križ, je prišel v roke pravici. Sedaj pa ni več tako strašen, kakor so pravili o njem ljudje, in je čisto z navadnimi človeškimi besedami povedal, da je na križ pripel le svojega konkurenta, ki mu je hotel preslepiti ljubico. Med tem časom namreč, ko je bil dotični pekovski pomočnik S. P. »pribit« na križ, je strah šel lahko nemoteno k svoji izvoljenki.

* **Dva velika požara v Ljubljani.** Dne 25. oktobra je izbruhnil požar pri posestniku Kaduncu na Illovi. Ogenj se je precej hitro širil ter objel kozolec dvojniki, ki je bil poln krme, in se razširil tudi na skedenj, v katerem se je nahajalo gospodarsko orodje. Požar je uničil okoli 40 vozov sena in skedenj s poljedelskim orodjem. Na kraj nesreče so takoj prihiteli gasilci iz Ljubljane, z Barja in z Laverce. Ogenj je bil lokaliziran v dveh urah. — Okoli devete ure zvečer istega dne pa je izbruhnil požar pri Anžiču (Rostoharju) pri dolenskem mostu. Gasilci iz Ljubljane in okolice so z velikim naporom pogasili ogenj okoli 11. ure zvečer. Škoda se ceni na pol milijona kron. Domnevajo, da je zažgala hišo hudobna roka.

* **Novorojenček z eno nogo.** Žena nekega italijanskega ogljarja, zaposlenega v gozdovih kneza Auersperga nad Stražo, je rodila dete ženskega spola brez leve noge.

* **Starec v divjem zakonu z 12letno deklico.** Te dni je odkrila policija v Velikem Bečkercu grusen in strašen zločin, ki je razburil vse tamošnje prebivalstvo. Jovan Halabrin, 60letni mizarški pomočnik, se je spoznal nedavno s 14letno malopridnico Pavlo Saraz, ki je bila znana, da je kljub svoji mladosti k vsemu zlu nagnjena bitje. Starec, drugače krepak mož, je pregovoril dekle, da zapusti starše in se preseli k njemu. Dekle je na lepe obljube

starca pristalo na divji zakon in vzelo s seboj svojo 12letno sestro Ireno. Starec je od istega dne smatral obe deklici kot svoji ženi ter ju je naučil raznih malopridnosti. Ko se je pohotnež deklet naveličal, ju je pognal zopet iz hiše. Halabrina so zaprli, a deklici oddali v bolnico, ker jima je prizadejal težke rane.

* **Beli vrabci.** V vaseh ob železniški progi Škofja Loka - Medvode sta se pojavila letošnje poletje dva bela vrabca, ki sta vzbujala splošno pozornost. V velikih jatah so vrabci obirali na polju proso, med njimi vedno tudi omenjena beluha. Pred kratkim se je posrečilo učitelju Vidicu enega izmed obeh redkih bratcev ustreliti. Vrabec je razen glave, ki je od kljuna do temena siva, popolnoma bel. Drugi beluh se še vedno pojavlja v tamošnji okolici. Preti mu pa istotako nevarnost, da bo radi svoje zanimive beline moral končati življenje.

* **Za vse, ki prihajajo v Ljubljano po zdravila,** je najpriporočnejša nova lekarna Ramor na Miklošičevi cesti v neposredni bližini glavnega kolodvora.

Iz raznih krajev

* **V Spodnji Šiški** je po daljšem bolehanju umrl 29letni šofer gospod Mihael Zdolšek, ki zapušča ženo in enega otroka. N. v m. p.!

* **V Št. Vidu nad Ljubljano** je bil posestniku Francu Pečarju v noči na 21. oktobra ukraden 40 kg težak prašič, vreden 1200 Din. V isti noči so neznani tatovi odpeljali iz hleva posestniku Fr. Čebeju iz Loke 9 let staro kravo, vredno 6250 Din.

* **V Stražišču pri Kranju** se je vršil minulo soboto zvečer lepo obiskani ustanovni občni zbor krajevnih organizacij Jugoslovanske demokratske stranke. Član načelstva JDS g. Ribnikar je pojasnjeval naloge organizacije, program jugoslovanske demokracije ter podal poročilo o političnem položaju. Izvoljen je bil odbor krajevnih organizacij ter sprejeta resolucija proti Italijanom. Občni zbor je tudi poslal pozdrav predsedniku oblastne organizacije dr. Žerjavu.

* **V Kropi na Gorenjskem** se je ustanovil odbor, kateremu je poverjena naloga, da s pomočjo občine postavi spomenik padlim vojakom domačinom. Predsednik odbora je trgovec g. Hafner, tajnik pa zadružni obratovodja g. Šolar.

* **Na Bledu** je poneveril Franc Osel iz Trbovelj Ivanki Ambrožičevi 6000 kron in neznano kam izginil.

* **V Višnji gori** so našli pri potočku odloženo moško dete neznane matere. Vrši se preiskava.

* **V Mekronogu** se je poročil vojaški avditor g. Joško Kovačič z gđ. Vido Heffle, tamkajšnjo učiteljico.

* **V Sodražici** se je vršil minulo nedeljo občni zbor krajevnih organizacij JDS. Udeležilo se ga je okoli 70 članov. O političnem položaju je poročal g. dr. Klepec iz Ljubljane. Sprejeta je bila na predlog g. Ivanca resolucija, ki protestira proti nasilstvom Italijanov nad našim narodom na Primorskem. Po poročilih funkcionarjev je bil izvoljen po večini prejšnji odbor s predsednikom g. Oberstarijem na čelu. Poročila na zborovanju so pokazala, da je napredna demokratska misel v Sodražici krepko zasidrana. Naši tamkajšnji prijatelji zlasti z vzorno marljivostjo širijo demokratsko časopisje.

* **V Zavogljah pri Dobrunjah** je našel posestnikov sin nekje nabito vojaško patreco, po kateri je začel nabijati s kladivom. Igral

se je toliko časa z njo, da je eksplodirala in ga močno poškodovala po rokah in obrazu.

* **V Gabrovki pri Zagradcu** je izbruhnil predzadnji četrtek požar na skednju posestnika Franca Kisnerja. Ogenj se je bliskoma razširil tudi na sosednja poslopja in uničil skupno 13 gospodarskih poslopj. Najbolj sta prizadeta posestnika Kristjan Fortuna in Fran Lekan. Ignacu Košaku je pogorel kozolec s krmo. Ognjegasci s Krke in Žužemberka so storili vse, da so preprečili še večjo nesrečo.

* **V Zabukovci** je bilo vlomljeno dne 21. oktobra pri posestniku Vincencu Geršaku in odnešeno več obleke in jestvin v vrednosti 2224 Din.

* **Na Lavi pri Celju** so vlomili neznani tatovi v noči od 22. na 23. oktobra v stanovanje profesorja Ant. Jošta ter mu odnesli nekaj obleke in jestvin v vrednosti nad 3000 Din.

* **V Ločah pri Poljčanah** je umrla za trebušnim legarjem gospa Frida Pauscher. Pokojnica je bila dobrega značaja in splošno priljubljena. Blag ji spomin!

* **V Trnovljah pri Celju** načeljuje krajnemu šolskemu svetu posestnik Anton Mahen. Ko mu je na seji 26. avgusta tamošnji nadučitelj, koroški begunec, prečital dnevni red, ga je Mahen nahrulil z besedami: »Vi niste sposobni za šolskega voditelja, glejte, da se spravite iz Ljubečne. Kaj hoče tak Korošec!« Objestni načelnik je bil radi teh besed obsojen na 300 dinarjev denarne globe, oziroma 6 dni zapore.

* **V Ljutomeru** je umrl tamkajšnji dekan Josip Ozmeč na posledicah sladkorne bolezni. Pokojnik je bil svojedobno deželnozborski poslanec na Štajerskem. Star je bil šele 57 let. N. v m. p.!

* **V Goraji Radgoni** je zasačila carinarnica ruskega begunca Vasilija Žukova pri tihotapljenju svile iz Avstrije v Jugoslavijo. Obsodila ga je na 227 tisoč dinarjev globe, katerih Žukov ne more plačati. Zato so ga vtaknili v nadomestno kazen enoletnega zapore pri mari-borskem sodišču.

* **V Hrastniku** se je te dni zvečer ponesrečil delavec v tovarni kemičnih izdelkov Karel Žilindra, star 70 let. Najbrž je mož v temi zašel s ceste in padel v jarek potoka Bohon, kjer so ga našli mrtvega.

Zanimivosti

ŽENITEV JE LOTERIJA.

«Nega bomo poročili?» se začena neka knjiga, katero je izdal dr. Lorentzen, ki nam daje v ženitnih zadevah jako zanimive nasvete.

Kadar dve osebi sklepata zakonsko zvezo, morata biti v vsem enakih nazorov. Ni dobro, če je n. pr. ena oseba pobožna, druga pa nasprotno od tega. Najbolje je poročiti dekle iz svojega naroda. Ni dobro poročiti osebe, ki naše notranje duševno življenje zasmehuje.

Mnogo se govori pred sklepanjem zakona o možnosti bolezni ene ali druge osebe. Nihče se ne poroči rad z bolno osebo, vendar se čisto samo sumijo bolezni, katerih pa dotična oseba niti nima. Zlasti se ne more tako lahko dokazati jetika. Jaz poznam, piše dr. Lorentzen, nekega gospoda, ki se je zaljubil v neko dekle, katero pa je takoj zapustil, ko sta dve njeni sestri umrli za jetiko. Vendar pa to dekle ni bilo bolno in je sedaj že gospa ter mati zdravih otrok. Nato se je dotični moj znanec zaljubil v neko zdravo dekle, o kateri je po daljšem času odkril, da je po bolezni dedno

obremenjena. Vendar jo je poročil. Sedaj sta poročena že 16 let in imata — kljub njeni dedni obremenjenosti — zdrave otroke.

In glede živčnih bolezni? Kaj in kako se naj svetuje? Neki zdravnik, ki se je mnogo bavil s tem, da je zakonske kandidate preiskoval pred poroko glede živčnih bolezni, je povedal nastopni dogodek: Nekoč sem nekemu zakonskemu kandidatu dal potrdilo, da je zdrav; a ko je dotični možak stopal po stopnicah moje hiše, je dobil napad božjasti.

Najnesrečnejši so zakoni, v katerih je žena histerična. Takšna soproga lahko požene moža v smrt. A kako naj zdravnik dožene, ali je dotična oseba histerična, ker se histerija dá redkokdaj ugotoviti? Poleg tega pa niso redki primeri, ko je baš srečen zakon ozdravil ženo od histerije.

Ali naj se poročimo iz ljubezni? — Da in ne. Najslabše je za tistega, ki pozna le telesno ljubezen. Taka oseba je po medenih mesecih vsa poparjena in ne more razumeti, kako in zakaj se je prav za prav poročila.

V mnogih primerih postane zakon srečen, ako oba člana skleneta zakon z razumom. Nesrečen je zakon, ako je ena izmed obeh oseb stopila v zakon z lažjo in pretvarjanjem. Tak zakon se prej ali slej razdere. Največ takih zakonov se izvrši ravno med izobraženejšimi ljudmi.

Ne ženi se v teh težkih časih, svetuje pisec, z nobenim dekletom, ki si je napolnilo glavo z raznimi romani, kinematografičnimi filmi in gledališkimi igrami. Taka ženska bo zahtevala od tebe čudežev in ako ji ne boš mogel ustreči, bo razočarana. Oženi tako dekle, ki obeta postati dobra gospodinja, ki ima razumevanje pomagati z nasvetom, toda ne poroči dekleta, ki se šopiri s svojo učenostjo. Taka bo zanemarjala kuhinjo in otroke ter sploh nima pravega zmisla za zakonsko življenje.

In ti, mlado dekle, tako zaključuje pisec omenjene knjige, poroči se z mladim zdravim fantom, ki ima dobre lastnosti, a nikdar s starim moškim, čeprav je ta premožen. Kljub njegovemu bogastvu ne boš srečna z njim, ker je zakon s starim moškim nenaraven.

OSEMDESETLETNICA SMRTI ZGODOVINSKE VEDEŽEVALKE.

Pred 80 leti, to je leta 1843, je umrla slovitá pariška vedeževalka Lenormand. Nad vrati svojega stanovanja je imela napis: Lenormand, trgovka s knjigami. Prodajala je namreč svoje lastne spise in si je dala gornji naslov, ker zakon že tedaj ni bil naklonjen vedeževalski obrti.

Sprejemala je obiske v vsakem času. Sprejemnica je bila preprosto in prijazno opremljena; gospodična Lenormand je sedela na otomani s krasno lasuljo in čudovitim perzijskim turbanom na glavi, sicer pa čedno meščansko oblečena. Nič mrtvaških glav, kač, okostij ali krokodilov, vse čisto navadno. Prvo vprašanje je bilo:

«Kakšne karte želite, po 6, po 8, po 10, po 20 ali po 400 frankov?»

Ko si je obiskovalec izbral karte, si je ogledala njegovo levico, ga vprašala, koliko je star, katera žival mu je najbolj zoprna in več takšnih stvari. Nato je vzela karte, mu jih dala, naj jih zopet z levico preloži, po-

tem pa jih je razložila po zelenem namiznem prtu. Takoj nato je začela z očmi, ostro vprijeti na karte, prerokovati. Govorila je krepko in gostobesedno. Vsakdo je odšel od vedeževalke zadovoljen in večina jih je pozneje zatrdila, da so se njena prerokovanja izpolnila.

Rojena je bila vedeževalka Lenormand leta 1772. in vzgojevana v tamošnjem benediktinskem samostanu. Komaj sedemletna je baje prerokovala, da bo opatinja odstavljená. Čez mesec dni se je njeno prerokovanje uresničilo. Tudi njeno naslednico je že naprej označila, kar se je izpolnilo tri mesece nato.

Tako je stopila v življenje z zavestjo svojega nadnaravnega poklica v dobi, ko so se začela kazati na obzorju prva znamenja francoske revolucije. Usta so ji izgovarjala žalostna, mračna prerokovanja, toda lahko miselni Parižani so se ji samo smejali. Nekega dne pridejo k nji trije mladi možje. Pazno jih je premočila ter jim rekla:

«Vi umrjete vsi trije nasilne smrti.» Obrnivši se k enemu, je dostavila:

«Vašo smrt bo spremljala hvala ljudstva, katero vas naredi za boga, vidva pa umreta preklinjana od vseh.»

Gospodje so se njenim prerokovanjem sam osmejali. Bili so to trije poznejši revolucionarji: Marat, Robespierre in St. Just. Ko je Marat umrl pod bodalom Charlotte Corday, ko je odneslo ljudstvo njegovo truplo žalujoč v panteon, kjer so pokopani odlični Francozje, ko je Lenormandka nadaljevala s svojim žalostnim prerokovanjem, se je Robespierre vznemiril. Nekega jutra je dal vedeževalko prijeti in jo vreči v ječo, kamor so zapirali tiste, ki so bili obsojeni na smrt. Toda bila je osvobodjena in rešena. Robespierrejevo preganjanje jo je obdalo le še z novim sijajem. Ljude so se k nji kar gnetli in si dali od nje prerokovati bodočnost. Nekoč je prišla k njej tudi mlada gospa, vsa črna oblečena. Možja so ji usmrtili z giljotino.

«Potolažite se, gospa!» ji reče Lenormand, «kraljevska krona vas čaka!»

Tista gospa je bila Josipina Beauharnais Boarné. Kmalu po tistem dogodku se je poročila z neznanim, tedaj brezvplivnim, siromašnim generalom ter si mislila:

«Odrekam se prerokovani mi kroni!»

Vendar ji radovednost ni dala miru in nekaj tednov po poroki pregovori svojega moža — Bonaparteja, ki ni bil brez praznovnosti, da je šel z njo k Lenormandki. Toda, kako se začudi, ko ji prerokinja reče:

«Gospa, vaša usoda se ni nič izpremenila!»

Ko ji Bonaparte smeje pomoli roko, vzkligne Lenormandka:

«Sto zmagovitih bitk, rešitelj republike, ustanovitelj vladarske hiše, premagalec Evrope!»

Bonaparte se zresni in ji reče:

«Poizkusil bom delati vašim prerokovanjem čast, gospa!»

Ko je Lenormand veliko let pozneje prerokovala Josipini, da se bo dala ločiti, jo ukaže Napoleon zapreti. Odpeljejo jo k policijskemu ministru Fouchetu, ki se je je tudi še spominjal; ko je bil še posaltec v konventu, mu je rekla:

«Dospeli ste že visoko, pa boste še višje!»

«Vaše prerokovanje se je izpolnilo,» ji reče, «prišel sem dlje, nego sem tedaj sploh

slutil. Toda, ali ste pa to tudi vedeli v naprej, da pridete v ječo in tam najbrž dolgo časa ostanete?»

«O, seveda,» odvrne Lenormandka, «tudi to sem brala v kartah; ampak tudi to, da me bo vaš naslednik, vojvoda Roviški, osvobodil.»

In res se je tako zgodilo. Fouché je prišel v nemilost, bil odstavljen in vedeževalka je bila kmalu nato izpuščena iz ječe. Kmalu nato je spisala knjigo, v kateri je prerokovala Napoleonov padeč.

Vse je drlo k nji in do smrti je živela mirno kot priznana vedeževalka. Gospa Staël, ruski car Aleksander in razne druge imenitne osebe tedanjega časa so jo obiskale. Spisala je več knjig.

Ko je umrla, je zapustila svojim dedičem pol milijona frankov, svoje papirje in brezštevila pisma, ki jih je dobila od odličnih oseb.

Za smeh in kratek čas

Žabo je ubogal.

Pri Ožbovtovih so imeli kosce. Gustiček jim je prinesel južino v hlad kraj potoka, postavil košaro z jedili na tla in sedel malo dalje na štor. Po kratkem času je opazil, da je skočila v skledo s solato žaba. V tem so prišli kosci, posedli okrog košare in jedli. Ko so že skoro izpraznili skledo s solato, je skočila naenkrat žaba iz jeslha v travo in v potok. Vsi so se prestrašili in z gnusom pustili zadnje ostanke solate. Gustiček pa je mirno pripomnil: «Jaz sem pa videl žabo v solati.»

Kosci: «Zakaj nam pa nisi povedal?»

Gustiček: «Ker mi je pa žaba tako mižikala, naj molčim!»

Raztresen.

Gospa Evlalijsa se je neko noč, boljše rečeno, jutro zelo razjezila nad svojim možem, profesorjem Korenom. Ta je prišel prav kasno v dvomljivem stanju iz gostilne domov. Ko mu je žena odprla, pravi profesor, božajoč ji podbradek: «No, srček, ti se mi zdiš zelo znan, povej no, kje sva se že videla!»

Ženski kofiček

Madeži od kave se odpravijo iz blaga takole: Vzemi 5 delov glicerina in ravno toliko vode. Primešaj en del salmijaka. V tej tekočini namakaj blago z madeži 6 ur. Nato blago s čisto vodo izpereš ter položiš na blago vlažno krpo in zlikaš preko vlažne krpe z likalnikom, ki pa ne sme biti preveč vroč. — Kavine madeže iz svilenih obleke spraviš, če jih opereš z vodo, kateri si dodala poprej nekoliko govejega žolča.

Črve iz pohištva odpraviš, ako v vsako luknico v pohištvi, ki jo opaziš, vliješ takoj bencina in jo zamašiš z voskom.



Suhe gobe in fižol

najbolje plačujo

M. Geršak & Co.

Ljubljana, Kongresni trg 10